

INZICHT IN DE FINANCIËLE CONSEQUENTIES VAN HET PAKKET AAN VOORSTELLEN VAN HET UNIEBESTUUR TOT AANPASSING VAN HET BELASTINGSTELSEL VAN DE WATERSCHAPPEN

1. INLEIDING

Deze notitie geeft inzicht in de financiële effecten voor de individuele waterschappen van het pakket aan voorstellen van het Uniebestuur tot aanpassing van het belastingstelsel. Dat gebeurt op basis van de belastinggegevens van de waterschappen van 2018, zodat het beeld in deze notitie weergeeft wat de consequenties zouden zijn als de voorstellen dit jaar van kracht zouden worden. Omdat de voorstellen van het Uniebestuur nauwelijks invloed hebben op de totale kosten die de waterschappen met de drie belastingen dekken, zijn de financiële gevolgen vooral verschuivingen van de lasten tussen de verschillende betalende groepen. De totale lastendruk van de waterschappen verandert nauwelijks als gevolg van het pakket aan voorstellen.

We behandelen eerst de zuiveringsheffing, vervolgens de verontreinigingsheffing en als laatste de watersysteemheffing. De achtergrond van deze volgorde is de volgende:

- met inzicht in de gevolgen van de voorstellen voor de opbrengst en het aantal heffingseenheden van de zuiveringsheffing kan inzicht worden gegeven in het nieuwe tarief van de zuiveringsheffing;
- omdat het tarief van de verontreinigingsheffing bij wet gelijk is aan het tarief van de zuiveringsheffing, vormt het nieuwe tarief van de zuiveringsheffing een noodzakelijke bouwsteen om de financiële consequenties van de voorstellen ten aanzien van de verontreinigingsheffing te kunnen inschatten. De andere bouwsteen is het aantal heffingseenheden dat extra in de verontreinigingsheffing wordt betrokken. Met het nieuwe tarief en het extra aantal heffingseenheden kan de nieuwe, extra opbrengst van de verontreinigingsheffing worden berekend;
- inzicht in deze extra opbrengst van de verontreinigingsheffing is nodig om de financiële gevolgen van de voorstellen voor de watersysteemheffing in beeld te kunnen brengen. De verontreinigingsheffing is immers één van de twee belastingen waarmee de watersysteeltaak wordt bekostigd; de andere is de watersysteemheffing. Als de opbrengst van de verontreinigingsheffing stijgt, wat een gevolg van de voorstellen is, kan de opbrengst van de watersysteemheffing lager worden vastgesteld.

Het is goed om te beseffen dat deze notitie een zo goed mogelijke raming van de financiële effecten bevat, maar geen exacte weergave vormt. Niet altijd waren er actuele cijfers beschikbaar, soms waren niet van alle waterschappen gegevens voorhanden en soms moest een grofmazige benadering worden gekozen om een bepaald aspect toch in beeld te kunnen brengen. De in deze notitie gepresenteerde financiële effecten zijn dan ook indicatief. Aan de andere kant geldt dat er op dit moment vanuit landelijkperspectief ook geen beter beeld te geven is.

De cijfers in deze notitie zijn afgerond op hele of miljoenen euro's, terwijl de berekeningen van totalen en ontwikkelingen gebaseerd zijn op niet-afgeronde cijfers. Dit kan tot gevolg hebben dat de totalen en ontwikkelingen die in tabellen en tekst van deze notitie zijn vermeld, afwijken van berekeningen die worden uitgevoerd op de afgeronde bedragen.

2. DE ZUIVERINGSHEFFING

2.1 OPBRENGST VAN DE ZUIVERINGSHEFFING

Het pakket dat het Uniebestuur de waterschappen voorlegt bevat enkele voorstellen die invloed hebben op de kosten van de zuiveringstaak en daarmee op de opbrengst van de zuiveringsheffing.

Opslag op het tarief t.b.v. bekostiging extra afkoppelmaatregelen

Eén van de voorstellen is dat de waterschappen via het tarief van de zuiveringsheffing middelen kunnen genereren, die onder andere kunnen worden besteed aan het stimuleren van afkoppelmaatregelen van huishoudens, bedrijven en andere overheden. Het is een mogelijkheid en dus geen verplichting voor een waterschap om dit te doen en als er voor wordt gekozen, kan een waterschap zelf op basis van een eigen onderbouwing, bepalen welk bedrag op deze wijze wordt verzameld. In deze berekeningen is er vanuit gegaan dat alle waterschappen kiezen voor 1% van de huidige opbrengst van de zuiveringsheffing.

Verontreinigingsheffing op effluentlozingen op eigen water

Een tweede voorstel luidt dat vanuit de zuiveringstaak verontreinigingsheffing wordt betaald voor de lozing van effluent op water dat bij het eigen waterschap in beheer is. De omvang van het bedrag hangt af van de hoeveelheid en vuillast van het effluent dat op eigen water wordt geloosd en verschilt per waterschap. Voor waterschappen die relatief veel effluent op rijkswater lozen zal deze kostenpost lager zijn dan voor waterschappen die veel op regionaal water lozen. Effluentlozingen op rijkswater worden op dit moment al belast (verontreinigingsheffing Rijk, ook wel 'Rijksheffing' genoemd) en deze kosten maakten dus al onderdeel van de kosten van het zuiveringsbeheer uit. In de raming van de extra kosten voor het zuiveringsbeheer is gebruik gemaakt van lozingsgegevens die door de waterschappen zijn aangeleverd in het kader van de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer over het jaar 2015. Met deze gegevens en met de nieuwe heffingsformule konden 'de aanslagen' per waterschap worden berekend.

Effect van de nieuwe formule op effluentlozingen op Rijkswater

De nieuwe heffingsformule heeft tot gevolg dat het aantal heffingseenheden van de effluentlozingen van de rwzi's van de waterschappen op Rijkswater zal toenemen. Bij een gelijkblijvend of stijgend tarief van de Rijksheffing zal dit tot hogere kosten van het zuiveringsbeheer leiden. Als het Rijk echter vasthoudt aan de huidige opbrengst, kan het tarief dalen en zouden er geen financiële consequenties voor de waterschappen zijn. In deze notitie is uitgegaan van het worst case scenario dat het tarief gelijk blijft, in welk geval de waterschappen meer Rijksheffing zouden gaan betalen.

Nieuwe opbrengst zuiveringsheffing

De volgende tabel geeft het effect van de voorstellen op de opbrengst van de zuiveringsheffing weer, waarbij de laatste kolom de verandering bevat. Een getal boven de 1 in deze kolom betekent dat opbrengst stijgt ('1,13' = opbrengst wordt 13% hoger). Een getal onder de 1 zou betekenen dat de opbrengst daalt ('0,95' zou inhouden 5% lagere opbrengst). Te zien is dat de belastingopbrengst landelijk met 8% stijgt. De hogere opbrengst van de zuiveringsheffing is vooral nodig om verontreinigingsheffing aan het eigen waterschap te kunnen betalen, hetgeen leidt tot een even grote verlaging van de opbrengst van de watersysteemheffing.

Waterschap	Huidige belastingopbrengst zuiveringsheffing (* € 1 mln)	Opslag afkoppelmaatregelen (* € 1 mln)	Extra kosten a.g.v. verontreinigingsheffing effluentlozingen op regionaal water (* € 1 mln)	Extra kosten Rijksheffing a.g.v. nieuwe formule (* € 1 mln)	Nieuwe belastingopbrengst zuiveringsheffing (* € 1 mln)	Verandering opbrengst
Aa en Maas	55,4	0,554	6,6	0,0	62,6	1,13
Amstel, Gooi en Vecht	87,9	0,879	1,4	0,8	91,0	1,03
Brabantse Delta	64,3	0,643	1,2	1,5	67,6	1,05
De Dommel	57,9	0,579	6,5	0,0	65,0	1,12
De Stichtse Rijnlanden	66,1	0,661	3,4	0,2	70,4	1,07
Delfland	135,7	1,357	0,0	2,4	139,5	1,03
Drents Overijsselse Delta	43,5	0,435	2,5	0,3	46,7	1,07
Fryslân	47,3	0,473	5,2	0,0	52,9	1,12
Hollands Noorderkwartier	79,6	0,796	5,6	0,2	86,2	1,08
Hollandse Delta	69,7	0,697	0,8	1,0	72,2	1,04
Hunze en Aa's	34,9	0,349	3,1	0,0	38,3	1,10
Limburg	76,4	0,764	7,0	0,5	84,7	1,11
Noorderzijlvest	26,1	0,261	4,8	0,0	31,2	1,20
Rijn en IJssel	47,9	0,479	2,3	0,5	51,2	1,07
Rijnland	88,3	0,883	5,9	0,0	95,1	1,08
Rivierenland	65,5	0,655	2,6	0,9	69,7	1,06
Scheldestromen	31,9	0,319	4,0	0,1	36,3	1,14
Schieland en de Krimpenerwaard	40,0	0,400	0,1	0,9	41,4	1,04
Vallei en Veluwe	77,8	0,778	4,0	0,6	83,2	1,07
Vechtstromen	55,6	0,556	7,1	0,0	63,3	1,14
Zuiderzeeland	29,6	0,296	1,8	0,0	31,7	1,07
Totaal	1.281,2	12,8	76,2	10,1	1.380,3	1,08

2.2 AANTAL HEFFINGSEENHEDEN VAN DE ZUIVERINGSHEFFING

De zojuist weergegeven opbrengst van de zuiveringsheffing wordt in rekening gebracht bij meetbedrijven, tabelbedrijven, forfaitaire bedrijven en huishoudens. De voorstellen van het Uniebestuur leiden voor de meeste van deze categorieën tot een ander aantal heffingseenheden dan de huidige aantallen. In deze paragraaf wordt de inschatting die hiervan is gemaakt weergegeven.

Aantal heffingseenheden meetbedrijven

Voor de meetbedrijven gaat op grond van de voorstellen een nieuwe heffingsformule gelden, die bepaalt hoeveel kostenveroorzakingseenheden (kve's) in rekening moeten worden gebracht. Op grond van de op dit moment beschikbare gegevens kon Royal HaskoningDHV hiervan voor vijftien van de huidige waterschappen een inschatting maken. De raming voor de overige waterschappen is gemaakt met behulp van het gemiddelde effect dat de formule bij deze vijftien waterschappen had. Landelijk gezien is de verwachting dat het aantal heffingseenheden van de meetbedrijven met 8,1% vermindert.

Aantal heffingseenheden tabelbedrijven

Voor de tabelbedrijven is het voorstel om een nieuwe tabel afvalwatercoëfficiënten te gaan hanteren, waarin onder andere nieuwe coëfficiënten zijn opgenomen waarmee op basis van het waterverbruik het aantal heffingseenheden kan worden berekend. De eerste inschattingen van het effect van de nieuwe heffingsformule voor de tabelbedrijven is dat het nieuwe aantal heffingseenheden gemiddeld 10% lager is dan het huidige aantal vervuilingseenheden.

Aantal heffingseenheden forfaitaire bedrijven

Op dit moment zijn er forfaits voor 'kleine bedrijven' van 1 v.e. en 3 v.e. De voorstellen brengen hierin geen veranderingen, zodat voor deze categorie het aantal heffingseenheden gelijk blijft.

Aantal heffingseenheden huishoudens

Voor het woonruimteforfait is het voorstel om het huidige onderscheid in één- en meerpersoonshuishoudens (met betaling van één resp. drie vervuilingseenheden) te vervangen door een onderscheid in één-, twee-, drie- en vier-en-meerpersoonshuishoudens (met betaling van één, twee, drie resp. vier kostenveroorzakingseenheden). Omdat binnen de meerpersoonshuishoudens de tweepersoonshuishoudens verreweg de grootste groep zijn en zij in plaats van drie nu twee heffingseenheden gaan betalen, wordt het totaal aantal heffingseenheden van de huishoudens lager. Bij de raming van het nieuwe aantal heffingseenheden is gebruik gemaakt van een statistiek van het CBS, die onder andere per provincie aangeeft wat het aandeel van de twee-, drie- en vier-en-meerpersoonshuishoudens in het totaal van de meerpersoonshuishoudens is. Het aantal heffingseenheden van de huishoudens neemt gemiddeld met 7% af.

Totaaloverzicht aantal heffingseenheden

De volgende tabel presenteert het totaaloverzicht van het nieuwe aantal kostenveroorzakingseenheden, waarbij in de één-na-laatste kolom het aantal huidige vervuilingseenheden is weergegeven. In de laatste kolom is te zien dat het aantal heffingseenheden gemiddeld met 7% afneemt.

Waterschap	Nieuwe aantal kostenveroorzakingseenheden					Huidig aantal ver- vuilingseenheden	Verandering aantal heffingseenheden
	Huishoudens	Forfaitaire bedrijven	Tabelbedrijven	Meetbedrijven	Totaal		
Aa en Maas	705.323	37.000	112.500	208.233	1.063.056	1.163.499	0,91
Amstel, Gooi en Vecht	1.173.711	58.200	250.290	60.260	1.542.461	1.652.900	0,93
Brabantse Delta	767.701	26.000	144.000	232.323	1.170.024	1.220.751	0,96
De Dommel	834.877	38.000	130.752	89.515	1.093.144	1.193.987	0,92
De Stichtse Rijnlanden	698.476	50.020	152.640	38.898	940.034	1.004.388	0,94
Delfland	1.076.259	42.500	181.710	47.290	1.347.759	1.451.600	0,93
Drents Overijsselse Delta	567.682	32.092	82.357	90.097	772.228	822.600	0,94
Fryslân	586.858	43.300	117.720	85.993	833.871	908.300	0,92
Hollands Noorderkwartier	1.084.656	45.542	137.123	111.366	1.378.687	1.477.951	0,93
Hollandse Delta	909.335	40.217	151.479	107.858	1.208.889	1.305.300	0,93
Hunze en Aa's	376.602	22.000	80.415	15.809	494.826	539.500	0,92
Limburg	1.046.636	75.000	201.600	134.596	1.457.832	1.604.900	0,91
Noorderzijlvest	306.569	20.250	51.525	3.409	381.752	417.600	0,91
Rijn en IJssel	583.573	22.300	93.105	176.597	875.575	951.050	0,92
Rijnland	1.165.253	30.000	157.500	82.405	1.435.158	1.546.000	0,93
Rivierenland	910.725	33.500	122.220	66.565	1.133.010	1.219.001	0,93
Scheldestromen	378.228	16.823	83.351	17.835	496.237	547.423	0,91
Schieland en de Krimpener-	555.518	24.282	108.753	32.297	720.851	775.310	0,93
Vallei en Veluwe	1.010.596	19.480	207.900	153.772	1.391.748	1.511.068	0,92
Vechtstromen	759.420	32.700	114.210	141.942	1.048.272	1.105.099	0,95
Zuiderzeeland	371.092	14.000	42.840	49.448	477.380	510.000	0,94
Totaal	15.869.090	723.206	2.723.990	1.946.508	21.262.794	22.928.227	0,93

2.3 EFFECT OP TARIEVEN EN LASTENDRUK VAN DE ZUIVERINGSHEFFING

Met de in paragraaf 2.1 weergegeven nieuwe opbrengst en het in de vorige paragraaf vermelde nieuwe aantal heffingseenheden kunnen de nieuwe tarieven van de zuiveringsheffing worden berekend. Uit de berekening blijkt dat de voorstellen leiden tot een stijging van het tarief met gemiddeld € 9 (16%). De volgende tabel geeft per waterschap de ramingen van de nieuwe tarieven weer, waarbij deze zijn vergeleken met de huidige tarieven. Hieruit blijkt dat het verschil tussen het nieuwe en het oude tarief van de zuiveringsheffing van waterschap tot waterschap anders is: de stijging loopt uiteen van 10% tot 31%.

Waterschap	Huidig tarief per v.e.	Nieuw tarief per kve	Verandering tarief
Aa en Maas	47,64	58,86	1,24
Amstel, Gooi en Vecht	53,18	58,98	1,11
Brabantse Delta	52,66	57,79	1,10
De Dommel	48,48	59,46	1,23
De Stichtse Rijnlanden	65,80	74,92	1,14
Delfland	93,50	103,48	1,11
Drents Overijsselse Delta	52,87	60,53	1,14
Fryslân	52,03	63,64	1,22
Hollands Noorderkwartier	53,86	62,55	1,16
Hollandse Delta	53,37	59,72	1,12
Hunze en Aa's	64,65	77,50	1,19
Limburg	47,62	58,13	1,22
Noorderzijlvest	62,48	81,69	1,31
Rijn en IJssel	50,36	58,44	1,16
Rijnland	57,10	66,27	1,16
Rivierenland	53,74	61,49	1,14
Scheldestromen	58,26	73,18	1,26
Schieland en de Krimpenerwaard	51,58	57,49	1,11
Vallei en Veluwe	51,46	59,79	1,16
Vechtstromen	50,29	60,36	1,20
Zuiderzeeland	58,00	66,46	1,15
		Gemiddeld	1,16

Met deze tarieven is de lastendruk als gevolg van de zuiveringsheffing berekend voor de huishoudens en bedrijven uit de standaardprofielen van de Unie, nu aangevuld met de tweepersoonshuishoudens. De landelijke gewogen gemiddelden geven het volgende beeld:

Bedragen in euro's	Betaalt nu	Betaalt straks	Verandering betaling
Eenpersoonshuishouden	57	66	1,16
Tweepersoonshuishouden	168	130	0,78
Vierpersoonshuishouden	168	260	1,55
Agrarisch bedrijf	166	195	1,17
Groothandel ¹	390	408	1,05
Productiebedrijf ²	16.548	17.739	1,07

¹ nu 7 v.e., straks 6,3 kve

² nu 300 v.e., straks gemiddeld 276 kve

Voor alle situaties geldt dat zij met een hoger tarief van de zuiveringsheffing te maken krijgen. De verschillen in de verandering in de lastendruk die we in de laatste kolom zien, hebben de volgende achtergrond:

- voor het eenpersoonshuishouden en het agrarische bedrijf is de ontwikkeling (nagenoeg) gelijk aan de ontwikkeling van het gemiddelde tarief van de zuiveringsheffing. Voor deze situaties blijft het aantal heffingseenheden namelijk gelijk;
- het tweepersoonshuishouden gaat aanmerkelijk minder zuiveringsheffing betalen doordat dit huishouden in de voorstellen twee heffingseenheden gaat betalen, waar dit er nu nog drie zijn;
- daarentegen gaat het vierpersoonshuishouden meer betalen. Dit huishouden betaalt nu drie heffingseenheden, terwijl dit er in de voorstellen vier worden;
- voor de groothandel, een tabelbedrijf, is de stijging van de zuiveringsheffing geringer dan voor het productiebedrijf, wat een meetbedrijf is. De inschatting is namelijk dat de nieuwe heffingsformule tot gevolg heeft dat het gemiddeld aantal heffingseenheden van de tabelbedrijven sterker daalt dan van de meetbedrijven.

Dat dit beeld van waterschap tot waterschap kan verschillen, blijkt uit de volgende tabel.

Waterschap	Eenpersoonshuishouden			Tweepersoonshuishouden			Vierpersoonshuishouden			Agrarisch bedrijf			Groothandel			Productiebedrijf voedingsmiddelen		
	Oud	Nieuw	Ontwikkeling	Oud	Nieuw	Ontwikkeling	Oud	Nieuw	Ontwikkeling	Oud	Nieuw	Ontwikkeling	Oud	Nieuw	Ontwikkeling	Oud	Nieuw	Ontwikkeling
Aa en Maas	48	59	1,24	143	118	0,82	143	235	1,65	143	177	1,24	333	371	1,11	14.292	15.226	1,07
Amstel, Gooi en Vecht	53	59	1,11	160	118	0,74	160	236	1,48	160	177	1,11	372	372	1,00	15.954	17.711	1,11
Brabantse Delta	53	58	1,10	158	116	0,73	158	231	1,46	158	173	1,10	369	364	0,99	15.799	19.435	1,23
De Dommel	48	59	1,23	145	119	0,82	145	238	1,64	145	178	1,23	339	375	1,10	14.544	14.299	0,98
De Stichtse Rijnlanden	66	75	1,14	197	150	0,76	197	300	1,52	197	225	1,14	461	472	1,02	19.740	18.976	0,96
Delfland	94	103	1,11	281	207	0,74	281	414	1,48	281	310	1,11	655	652	1,00	28.050	26.691	0,95
Drents Overijsselse Delta	53	61	1,14	159	121	0,76	159	242	1,53	159	182	1,14	370	381	1,03	15.861	16.626	1,05
Fryslân	52	64	1,22	156	127	0,81	156	254	1,63	156	191	1,22	364	400	1,10	15.608	16.145	1,03
Hollands Noorderkwartier	54	63	1,16	162	125	0,77	162	250	1,55	162	188	1,16	377	394	1,05	16.158	18.297	1,13
Hollandse Delta	53	60	1,12	160	119	0,75	160	239	1,49	160	179	1,12	374	376	1,01	16.011	16.405	1,02
Hunze en Aa's	65	77	1,19	194	155	0,80	194	309	1,59	194	232	1,19	453	487	1,08	19.396	27.653	1,43
Limburg	48	58	1,22	143	116	0,81	143	233	1,63	143	174	1,22	333	366	1,10	14.287	15.967	1,12
Noorderzijvest	62	82	1,31	187	163	0,87	187	327	1,74	187	245	1,31	437	515	1,18	18.743	27.846	1,49
Rijn en IJssel	50	58	1,16	151	117	0,77	151	234	1,55	151	175	1,16	353	368	1,04	15.108	15.458	1,02
Rijnland	57	66	1,16	171	133	0,77	171	265	1,55	171	199	1,16	400	418	1,04	17.130	18.204	1,06
Rivierland	54	61	1,14	161	123	0,76	161	246	1,53	161	184	1,14	376	387	1,03	16.122	16.891	1,05
Scheldestromen	58	73	1,26	175	146	0,84	175	293	1,67	175	220	1,26	408	461	1,13	17.477	17.031	0,97
Schieland en de Krimpenerwaard	52	57	1,11	155	115	0,74	155	230	1,49	155	172	1,11	361	362	1,00	15.474	15.791	1,02
Vallei & Veluwe	51	60	1,16	154	120	0,77	154	239	1,55	154	179	1,16	360	377	1,05	15.438	15.582	1,01
Vechtstromen	50	60	1,20	151	121	0,80	151	241	1,60	151	181	1,20	352	380	1,08	15.087	18.126	1,20
Zuiderzeeland	58	66	1,15	174	133	0,76	174	266	1,53	174	199	1,15	406	419	1,03	17.400	16.056	0,92
Gewogen gemiddelde	57	66	1,16	168	130	0,78	168	260	1,55	166	195	1,17	390	408	1,05	16.548	17.739	1,07

3. DE VERONTREINIGINGSHEFFING

3.1 AANTAL HEFFINGSEENHEDEN VAN DE VERONTREINIGINGSHEFFING

Redenerend vanuit een consequentere toepassing van het leidende principe 'de vervuiler betaalt' zijn de voorstellen ontwikkeld om de volgende lozingssituaties in de verontreinigingsheffing te gaan betrekken:

- effluent van zuiveringsinstallaties op water dat bij waterschappen in beheer is;
- overstorten vanuit de gemengde riolering.

Deze voorstellen hebben tot gevolg dat de verontreinigingsheffing meer heffingseenheden gaat omvatten. In deze paragraaf wordt de inschatting die hiervan is gemaakt weergegeven.

Aantal heffingseenheden effluentlozingen op eigen water

In paragraaf 2.1 is reeds aangegeven dat de raming van het aantal heffingseenheden tot stand is gekomen door de lozingsgegevens die door de waterschappen zijn aangeleverd in het kader van de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer over het jaar 2015 op te nemen in de nieuwe heffingsformule.

Aantal heffingseenheden overstorten vanuit de gemengde riolering

Het voorstel luidt om de riooloverstortplaatsen die in een (verbeterd) gemengd stelsels aanwezig zijn met een heffing van 5 vervuilingseenheden te gaan belasten. Om het totaal aantal vervuilingseenheden in te schatten is met behulp van van Rioned ontvangen informatie over het aantal in Nederland aanwezige overstorten in dergelijke stelsels en de oppervlakte stedelijk gebied per waterschap een raming gemaakt van het aantal overstorten per waterschap. Vermenigvuldiging van dit aantal met 5 v.e. leidt tot het aantal heffingseenheden per waterschap.

Totaaloverzicht aantal heffingseenheden

De volgende tabel presenteert het totaaloverzicht van de raming van het aantal vervuilingseenheden dat nieuw in de verontreinigingsheffing wordt betrokken.

Waterschap	Nieuwe aantal heffingseenheden		
	Effluentlozingen	Riooloverstorten	Totaal
Aa en Maas	114.064	2.240	116.304
Amstel, Gooi en Vecht	35.433	1.895	37.328
Brabantse Delta	21.020	3.445	24.464
De Dommel	111.852	2.410	114.262
De Stichtse Rijnlanden	46.086	1.682	47.768
Delfland	0	1.865	1.865
Drents Overijsselse Delta	42.083	1.725	43.807
Fryslân	82.960	2.069	85.029
Hollands Noorderkwartier	90.306	3.456	93.762
Hollandse Delta	13.485	2.456	15.941

Waterschap	Nieuwe aantal heffingseenheden		
	Effluentlozingen	Riooloverstorten	Totaal
Hunze en Aa's	38.967	1.380	40.346
Limburg	122.493	4.883	127.376
Noorderzijlvest	61.156	1.902	63.058
Rijn en IJssel	39.434	3.166	42.600
Rijnland	90.246	2.213	92.459
Rivierenland	42.101	1.831	43.933
Scheldestromen	55.973	1.656	57.629
Schieland en de Krimpenerwaard	2.088	1.431	3.520
Vallei en Veluwe	67.761	3.253	71.014
Vechtstromen	120.375	2.804	123.179
Zuiderzeeland	28.018	1.557	29.575
Totaal	1.225.897	49.320	1.275.217

3.2 TARIEF VAN DE VERONTREINIGINGSHEFFING

Omdat het tarief van de verontreinigingsheffing bij wet gelijk is het tarief van de zuiveringsheffing, vormen de in paragraaf 2.3 weergegeven tarieven van de 'nieuwe zuiveringsheffing' een goede indicatie van de nieuwe tarieven van de verontreinigingsheffing.

3.3 EXTRA OPBRENGST VAN DE VERONTREINIGINGSHEFFING

Vermenigvuldiging van het aantal in paragraaf 3.1 weergegeven extra vervuilingseenheden met de nieuwe tarieven van de verontreinigingsheffing levert de hieronder weergegeven raming op van de extra opbrengst van de verontreinigingsheffing die het gevolg is van het in de heffing betrekken van twee nieuwe lozingssituaties.

Waterschap	Extra opbrengst effluentlozingen (* € 1 mln)	Extra opbrengst riooloverstorten (* € 1 mln)	Totaal meegerekende extra opbrengst verontreinigingsheffing (* € 1 mln)
Aa en Maas	6,6	0,129	6.719.392
Amstel, Gooi en Vecht	1,4	0,112	1.482.732
Brabantse Delta	1,2	0,199	1.411.646
De Dommel	6,5	0,141	6.677.737
De Stichtse Rijnlanden	3,4	0,125	3.558.255
Delfland	0	0,193	192.987
Drents Overijsselse Delta	2,5	0,104	2.634.166

Waterschap	Extra opbrengst effluentlozingen (* € 1 mln)	Extra opbrengst riooloverstorten (* € 1 mln)	Totaal meegerekende extra opbrengst verontreinigingsheffing (* € 1 mln)
Fryslân	5,2	0,129	5,3
Hollands Noorderkwartier	5,6	0,214	5,8
Hollandse Delta	0,8	0,146	1,0
Hunze en Aa's	3,1	0,110	3,2
Limburg	7,0	0,280	7,3
Noorderzijlvest	4,8	0,150	5,0
Rijn en IJssel	2,3	0,184	2,5
Rijnland	5,9	0,145	6,1
Rivierenland	2,6	0,112	2,7
Scheldestromen	4,0	0,119	4,1
Schieland en de Krimpenerwaard	0,1	0,082	0,2
Vallei en Veluwe	4,0	0,193	4,2
Vechtstromen	7,1	0,166	7,3
Zuiderzeeland	1,8	0,103	2,0
Totaal	76,2	3,139	79,3

4. DE WATERSYSTEEMHEFFING

4.1 DE OPBRENGST VAN DE WATERSYSTEEMHEFFING

De benodigde belastingopbrengst van de watersysteemheffing kan lager worden vastgesteld, omdat de in paragraaf 3.3 weergegeven extra opbrengst van de verontreinigingsheffing eveneens gebruikt wordt voor het dekken van de kosten van de watersysteemtaak. Van deze verlaging profiteren alle betalende categorieën. De volgende tabel geeft de invloed per waterschap weer (bedragen in miljoenen euro's). Te zien is dat de opbrengst landelijk gezien 5% lager wordt.

Waterschap	Belastingopbrengst watersysteemheffing 2018 huidig (* € 1 mln)	Extra opbrengst verontreinigingsheffing (* € 1 mln)	Belastingopbrengst watersysteemheffing 2018 'nieuw' (* € 1 mln)	Verandering opbrengst
Aa en Maas	61,0	6,7	54,3	0,89
Amstel, Gooi en Vecht	104,9	1,5	103,4	0,99
Brabantse Delta	64,3	1,4	62,9	0,98
De Dommel	45,3	6,7	38,6	0,85
De Stichtse Rijnlanden	58,1	3,6	54,5	0,94
Delfland	102,5	0,2	102,3	1,00
Drents Overijsselse Delta	68,0	2,6	65,3	0,96
Fryslân	84,3	5,3	79,0	0,94
Hollands Noorderkwartier	130,1	5,8	124,3	0,96
Hollandse Delta	81,5	1,0	80,5	0,99
Hunze en Aa's	43,3	3,2	40,1	0,93
Limburg	63,4	7,3	56,1	0,88
Noorderzijlvest	37,3	5,0	32,3	0,87
Rijn en IJssel	43,6	2,5	41,1	0,94
Rijnland	111,2	6,1	105,1	0,95
Rivierenland	100,7	2,7	98,0	0,97
Scheldestromen	49,3	4,1	45,2	0,92
Schieland en de Krimpenerwaard	47,4	0,2	47,2	1,00
Vallei en Veluwe	60,0	4,2	55,7	0,93
Vechtstromen	66,2	7,3	58,9	0,89
Zuiderzeeland	43,0	2,0	41,1	0,95
Totaal	1465,3	79,3	1386,0	0,95

4.2 DE TARIEVEN VAN DE WATERSYSTEEMHEFFING; UITKOMSTEN REKENVOORBEELDEN GEBIEDSMODEL

De zojuist weergegeven 'nieuwe' belastingopbrengst van de watersysteemheffing wordt in de voorstellen van het Uniebestuur door de waterschappen met het Gebiedsmodel toegedeeld aan de drie betalende categorieën; ingezetenen, gebouwd en ongebouwd. Dit leidt vrijwel zeker tot andere kostenaandelen voor deze categorieën, met als effect dat ook de tarieven wijzigen. Daarnaast hebben ook de volgende voorstellen invloed op de tarieven van de watersysteemheffing:

- de tariefdifferentiatie wegen wordt beperkt tot 'maximaal 100%';
- de natuurterreinen maken in de voorstellen van het Uniebestuur onderdeel uit van de categorie ongebouwd, waar zij nu nog een zelfstandige categorie zijn. Naast invloed op het kostenaandeel heeft dit ook als effect dat het aantal heffingseenheden van de categorie ongebouwd toeneemt;

- voor de eigenaren van natuurterreinen zelf gaat een tarief van 30% van het tarief van het ongebouwd gelden. De overige kosten die in de kostentoedeling aan natuur worden toegerekend worden bij de overige categorieën in rekening gebracht als opslag op het kostenaandeel dat in de kostentoedeling wordt bepaald. Omdat de effecten op de tarieven sterk afhankelijk zijn van de daadwerkelijke toepassing door alle waterschappen van het Gebiedsmodel, inclusief de keuzes die de individuele waterschapsbesturen daarbij gaan maken, is het voor de watersysteemheffing, anders dan voor de twee andere belastingen, niet mogelijk om een beeld voor alle waterschappen te schetsen. Daarom wordt in deze paragraaf op basis van drie fictieve voorbeeldsituaties van sterk verschillende soorten waterschappen inzicht gegeven in de effecten die het Gebiedsmodel op de tarieven kan hebben. Daarbij wordt ook een integraal beeld geschetst van de ontwikkeling van de totale lastendruk voor verschillende betalende categorieën, dus inclusief het effect van de voorstellen met betrekking tot de zuiveringsheffing. Nadrukkelijk wordt vermeld dat het hier om fictieve waterschappen en fictieve cijfers gaat.

A. WATERSCHAP POLDERSTAD

A.1 Huidige situatie

Waterschap Polderstad heeft een relatief klein, sterk verstedelijkt beheergebied dat voor een groot deel onder NAP ligt. De voor de watersysteemheffing van het waterschap relevante gegevens zijn de volgende.

Oppervlakte beheergebied	38.000 ha
Aantal inwoners	670.000
Opbrengst watersysteemheffing	€ 50 miljoen
Kostentoedeling	
aandeel ingezetenen	55,0%
aandeel gebouwd	38,7%
aandeel ongebouwd	6,3%
aandeel natuur	0,01%
Heffingseenheden	
Aantal huishoudens	270.000
Totale WOZ-waarde gebouwd	€ 75 miljard
Aantal ha's wegen	3.000
Aantal ha's overig ongebouwd	19.400
Aantal ha's natuur	3.200
Tariefdifferentiatie wegen	100%
Huidige tarieven watersysteemheffing	
ingezetenen	101,85
gebouwd	0,02580%
overig ongebouwd	123,70
wegen	247,40
natuur	1,85

A.2 Situatie met voorstellen

A.2.1 De kostentoedeling

Op te leggen belastingopbrengst

De voorstellen op het gebied van de verontreinigingsheffing betekenen dat Waterschap Polderstad een extra opbrengst krijgt van € 1 miljoen. Hierdoor kan de opbrengst van de watersysteemheffing worden verlaagd van € 50 miljoen naar € 49 miljoen. Dit bedrag wordt met de kostentoedeling van het Gebiedsmodel toegeëld aan de drie betalende categorieën. In de eerste twee technische, voorbereidende stappen van de kostentoedeling wordt het vertrekpunt van de drie kostenaandelen bepaald. Deze aandelen fungeren in de derde stap als vertrekpunt in de bestuurlijke afweging waarin de uiteindelijke kostenaandelen tot stand komen.

Stap 1: Vertrekpunt voor het ingezetenaandeel

Waterschap Polderstad heeft een inwonerdichtheid van 1763 inwoners/km². Gebruikmaking van de formule $Ingezetenaandeel(\%) = 13,352 * LN(Aantal\ inwoners/km^2) - 46,902$ levert voor dit waterschap als rekenkundige getal voor het kostenaandeel ingezetenen 53% op.

Stap 2: Gebruik BBP-benadering voor bepaling vertrekpunt kostenaandelen gebouwd en ongebouwd

Een ingezetenaandeel van 53% betekent dat 47% van de kosten wordt toegeëld aan gebouwd en ongebouwd. Voor deze toedeling maakt het waterschap gebruik van de op basis van de BBP-systematiek ontwikkelde methode. Het onderzoek naar het voorzieningenniveau van Waterschap Polderstad levert het volgende resultaat op:

	Kosten gebouwd + ongebouwd (47% van totaal)	Kostenaandeel	
		Gebouwd	Ongebouwd
1. Primaire waterkeringen	4,9	98%	2%
2. Overige waterkeringen	1,5	98%	2%
3. Watersystemen	4,6	37%	63%
4. Baggeren	1,6	50%	50%
5a. Waterbeheersing hoofdsysteem	2,8	98%	2%
5b. Detailwaterbeheersing	1,2	41%	59%
6. Waterkwaliteitsmaatregelen	3,0	13%	87%
Totaal	19,6	64%	36%

Na de berekening van het ingezetenaandeel (53%) resteerde er voor de kostenaandelen van gebouwd en ongebouwd samen nog 47%. Toepassing van de verhouding 64%-36% gebouwd-ongebouwd op deze 47% leidt er toe dat Waterschap Polderstad als vertrekpunt voor de bestuurlijke afweging uitkomt op 30% gebouwd en 17% ongebouwd. Samen met het eerder bepaalde vertrekpunt voor het kostenaandeel ingezetenen ligt er nu het volgende, eerste beeld van het resultaat van de totale kostentoedeling:

Ingezetenaandeel	53%
Aandeel gebouwd	30%
Aandeel ongebouwd	17%

Het is goed hierbij nog op te merken dat met name voor het nieuwe kostenaandeel ongebouwd geldt dat dit niet kan worden vergeleken met het huidige kostenaandeel ongebouwd. Niet alleen behoort tot de nieuwe categorie ongebouwd ook natuur, maar ook de toepassing van het profijtbeginsel met behulp van de BBP-benadering zal leiden tot een ander kostenaandeel, mede omdat hierbij rekening wordt gehouden met de diffuse lozingen vanaf onder andere wegen, natuur en agrarische percelen.

Stap 3: Het bestuur stelt de uiteindelijke kostenaandelen vast

Na het voorbereidende traject heeft het algemeen bestuur in de finale fase van de kostentoedeling de mogelijkheid om op basis van een transparante, bestuurlijke afweging de kostenaandelen van elk van de drie categorieën maximaal 15 procentpunten hoger of lager vast te stellen dan het technisch voorbereide aandeel. Hierbij geldt dat het ingezetenaandeel nooit lager kan worden vastgesteld dan 20% en nooit hoger dan 60%. Dit betekent dat de afwegingsruimte voor bestuurlijk, regionaal maatwerk als volgt luidt:

Ingezetenaandeel	38% - 60%
Aandeel gebouwd	15% - 45%
Aandeel ongebouwd	2% - 32%

In zijn afweging komt het bestuur tot de volgende, definitieve kostenaandelen die het profijt van de drie categorieën naar haar oordeel evenwichtig representeren:

Ingezetenaandeel	55%
Aandeel gebouwd	38%
Aandeel ongebouwd	7%

A.2.2 Gevolgen voor de tarieven

Wat betreft de watersysteemheffing leiden de door het bestuur vastgestelde kostentoedelingspercentages in combinatie met het bestuursbesluit om de tariefdifferentiatie wegen op 100% vast te stellen tot de tarieven die in de derde kolom van de tabel hieronder zijn weergegeven:

	Huidig	Gebiedsmodel	Verandering
Ingezetenen	101,85	100,36	0,99
Gebouwd	0,02580%	0,02496%	0,97
Overig ongebouwd	123,70	120,59	0,97
Wegen	247,40	241,18	0,97
Natuur	1,85	36,18	19,56

Duiding van deze cijfers:

- het tarief van de ingezetenen blijft nagenoeg gelijk. Het kostenaandeel is ook gelijk gebleven. De verlaging van de opbrengst van de watersysteemheffing a.g.v. de extra opbrengst van de verontreinigingsheffing en de toerekening van een deel van de kosten van natuur heffen elkaar nagenoeg op;
- het tarief gebouwd wordt iets lager, met name als gevolg van een iets lager kostenaandeel, wat samenhangt met een hoger kostendeel ongebouwd;
- ondanks dat het bestuur het kostenaandeel ongebouwd iets hoger vaststelt dan het huidige kostenaandeel wordt het tarief overig ongebouwd lager. Dit komt met name door het toetreden van natuur tot deze categorie, met zijn verlagende effect op het tarief van overig ongebouwd;
- met dezelfde achtergrond daalt het tarief van de subcategorie wegen;
- het tarief natuur stijgt sterk als gevolg van het voorstel dat zij toetreden tot de categorie ongebouwd en het voorstel om voor deze subcategorie een tarief van 30% van het tarief van het ongebouwd te laten gelden.

A.2.3 Gevolgen voor de lastendruk van de watersysteem- en de zuiveringsheffing

Ook het nieuwe tarief van de zuiveringsheffing is nodig om een integraal beeld te kunnen schetsen van de ontwikkeling van de lastendruk voor verschillende betalende categorieën. Voor Waterschap Polderstad leiden de voorstellen op het gebied van de zuiveringsheffing er toe dat het tarief van deze belasting stijgt van € 50,00 naar € 55,00.

Met dit tarief en de in de laatste tabel van de vorige paragraaf weergegeven tarieven van de watersysteemheffing kan de totale lastendruk voor de acht 'Unieprofielen' (veel voorkomende situaties) van huishoudens en bedrijven, twee extra profielen voor tweepersoonshuishoudens alsmede een profiel wegen worden berekend. Deze profielen hebben de volgende kenmerken:

- een éénpersoonshuishouden in een huurwoning;
- een tweepersoonshuishouden in een huurwoning;
- een vierpersoonshuishouden in een huurwoning;

- een éénpersoonshuishouden koopwoning met WOZ-waarde van € 200.000;
- een tweepersoonshuishouden in een koopwoning met WOZ-waarde van € 200.000;
- een vierpersoonshuishouden in een koopwoning met WOZ-waarde van € 200.000;
- een agrarisch bedrijf met bedrijfsopstallen met WOZ-waarde van € 400.000 en 40 ha grond; bedrijf heeft nu 3 vervuilingseenheden;
- een natuurterrein van 1.000 ha;
- 500 ha wegen van een gemeente;
- een groothandel met bedrijfspand met WOZ-waarde van € 2.400.000; dit tabelbedrijf heeft nu 7 vervuilingseenheden;
- productiebedrijf voedingsmiddelen met fabriek met WOZ-waarde van € 12.000.000; dit meetbedrijf heeft nu 300 vervuilingseenheden.

Lastendruk watersysteem- en zuiveringsheffing Waterschap Polderstad

	Betaalt nu	Betaalt straks	Verandering betaling
Eenpersoonshuishouden, huurwoning	152	155	1,02
Tweepersoonshuishouden, huurwoning	252	210	0,84
Vierpersoonshuishouden, huurwoning	252	320	1,27
Eenpersoonshuishouden, koopwoning	203	205	1,01
Tweepersoonshuishouden, koopwoning	303	260	0,86
Vierpersoonshuishouden, koopwoning	303	370	1,22
Agrarisch bedrijf	5.201	5.088	0,98
Natuurterrein (1000 ha)	1.847	36.176	19,59
Wegenpakket 500 ha	123.700	120.588	0,97
Groothandel (nu 7 v.e., straks 6,3 kve)	969	946	0,98
Productiebedrijf (nu 300 v.e., straks gemiddeld 276 kve)	18.096	18.786	1,04

B. WATERSCHAP MIDDENSTROMEN

B.1 Huidige situatie

Waterschap Middenstromen is een groot waterschap in het midden van het land. Het waterschap kent enkele grote steden, maar daarnaast ook veel landbouwgebied en natuurterreinen. De voor de watersysteemheffing van het waterschap relevante gegevens zijn de volgende.

Oppervlakte beheergebied	200.000 ha
Aantal inwoners	950.000
Opbrengst watersysteemheffing	€ 100 miljoen
Kostentoedeling	
aandeel ingezetenen	35,0%
aandeel gebouwd	50,4%
aandeel ongebouwd	14,5%
aandeel natuur	0,1%
Heffingseenheden	
Aantal huishoudens	405.000
Totale WOZ-waarde gebouwd	€ 110 miljard
Aantal ha's wegen	15.000
Aantal ha's overig ongebouwd	125.500
Aantal ha's natuur	27.000
Tariefdifferentiatie wegen	300%
Huidige tarieven watersysteemheffing	
ingezetenen	86,42
gebouwd	0,04586%
overig ongebouwd	78,22
wegen	312,88
natuur	1,74

B.2 Situatie met voorstellen

B.2.1 De kostentoedeling

Op te leggen belastingopbrengst

De voorstellen op het gebied van de verontreinigingsheffing betekenen dat Waterschap Middenstromen een extra opbrengst krijgt van € 3 miljoen. Hierdoor kan de opbrengst van de watersysteemheffing worden verlaagd van € 100 miljoen naar € 97 miljoen. Dit bedrag wordt met de kostentoedeling van het Gebiedsmodel toegedeeld aan de drie betalende categorieën. In de eerste twee technische, voorbereidende stappen van de kostentoedeling wordt het vertrekpunt van de drie

kostenaandelen bepaald. Deze aandelen fungeren in de derde stap als vertrekpunt in de bestuurlijke afweging waarin de uiteindelijke kostenaandelen tot stand komen.

Stap 1: Vertrekpunt voor het ingezetenenandaandeel

Waterschap Middenstromen heeft een inwonerdichtheid van 475 inwoners/km². Gebruikmaking van de formule $Ingezetenenandaandeel(\%) = 13,352 * LN(Aantal\ inwoners/km^2) - 46,902$ levert voor dit waterschap als rekenkundige waarde voor het kostenaandeel ingezetenen 35% op.

Stap 2: Gebruik BBP-benadering voor bepaling vertrekpunt kostenaandelen gebouwd en ongebouwd

Een ingezetenenandaandeel van 35% betekent dat 65% van de kosten wordt toegedeeld aan gebouwd en ongebouwd. Voor deze toedeling maakt het waterschap gebruik van de methode die gebaseerd is op de BBP-structuur. Het onderzoek naar het voorzieningenniveau van Waterschap Middenstromen levert het volgende resultaat op:

	Kosten gebouwd + ongebouwd (65% van totaal)	Kostenaandeel	
		Gebouwd	Ongebouwd
1. Primaire waterkeringen	14,5	93%	7%
2. Overige waterkeringen	2,8	93%	7%
3. Watersystemen	11,4	20%	80%
4. Baggeren	5,2	40%	60%
5a. Waterbeheersing hoofdsysteem	5,7	93%	7%
5b. Detailwaterbeheersing	5,7	9%	91%
6. Waterkwaliteitsmaatregelen	8,6	12%	88%
Totaal	53,9	51%	49%

Na de berekening van het ingezetenenandaandeel (35%) resteerde er voor de kostenaandelen van gebouwd en ongebouwd samen nog 65%. Toepassing van de verhouding 51%-49% gebouwd-ongebouwd op deze 65% leidt er toe dat Waterschap Middenstromen als vertrekpunt voor de bestuurlijke afweging uitkomt op 33% gebouwd en 32% ongebouwd. Samen met het eerder bepaalde vertrekpunt voor het kostenaandeel ingezetenen ligt er nu het volgende, eerste beeld van het resultaat van de totale kostentoedeling:

Ingezetenaandeel	35%
Aandeel gebouwd	33%
Aandeel ongebouwd	32%

Het is goed hierbij nog op te merken dat met name voor het nieuwe kostenaandeel ongebouwd geldt dat dit niet kan worden vergeleken met het huidige kostenaandeel ongebouwd. Niet alleen behoort tot de nieuwe categorie ongebouwd ook natuur, maar ook de toepassing van het profijtbeginsel met behulp van de BBP-benadering zal leiden tot een ander kostenaandeel, mede omdat hierbij rekening wordt gehouden met de diffuse lozingen vanaf onder andere wegen, natuur en agrarische percelen.

Stap 3: Het bestuur stelt de uiteindelijke kostenaandelen vast

Na het voorbereidende traject heeft het algemeen bestuur in de finale fase van de kostentoedeling de mogelijkheid om op basis van een transparante, bestuurlijke afweging de kostenaandelen van elk van de drie categorieën maximaal 15 procentpunten hoger of lager vast te stellen dan het technisch voorbereide aandeel. Dit betekent dat de afwegingsruimte voor bestuurlijk, regionaal maatwerk als volgt luidt:

Ingezetenaandeel	20% - 50%
Aandeel gebouwd	18% - 48%
Aandeel ongebouwd	17% - 47%

In zijn afweging komt het bestuur tot de volgende, definitieve kostenaandelen die het profijt van de drie categorieën naar haar oordeel evenwichtig representeren:

Ingezetenaandeel	35%
Aandeel gebouwd	45%
Aandeel ongebouwd	20%

B.2.2 Gevolgen voor de tarieven

Waterschap Middenstromen stelt de tariefdifferentiatie wegen op 100% vast. Combinatie hiervan met de door het bestuur vastgestelde kostentoedelingspercentages leidt tot de tarieven die in de derde kolom zijn opgenomen:

	Huidig	Gebiedsmodel	Verandering
Ingezetenen	86,42	85,56	0,99
Gebouwd	0,04586%	0,04050%	0,88
Overig ongebouwd	78,64	108,50	1,38
Wegen	314,58	217,01	0,69
Natuur	1,74	32,55	18,71

Duiding van deze cijfers:

- het tarief van de ingezetenen blijft nagenoeg gelijk. Het kostenaandeel is ook gelijk gebleven. De verlaging van de opbrengst van de watersysteemheffing a.g.v. de extra opbrengst van de verontreinigingsheffing en de toerekening van een deel van de kosten van natuur heffen elkaar nagenoeg op;
- het tarief gebouwd daalt. Dit komt met name omdat het kostenaandeel daalt, als gevolg van het hogere kostenaandeel ongebouwd;
- het tarief van overig ongebouwd stijgt. Dit komt door een combinatie van de invloed van de toepassing van het profijtbeginsel, het daarbinnen rekening houden met diffuse lozingen van agrarische en natuurpercelen alsmede wegen en het feit dat de tariefdifferentiatie wegen op maximaal 100% kan worden vastgesteld, waar Waterschap Middenstromen nu nog 300% hanteert. Het toetreden van natuur tot deze categorie, met zijn verlagende invloed op het tarief overig ongebouwd, heft dit effect niet op;
- het tarief voor de subcategorie wegen desondanks daalt. Dit komt omdat de tariefdifferentiatie wegen op maximaal 100% kan worden vastgesteld, waar Waterschap Middenstromen nu nog 300% hanteert;
- het tarief natuur stijgt als gevolg van het voorstel dat zij toetreden tot de categorie ongebouwd en het voorstel om voor deze subcategorie een tarief van 30% van het tarief van het ongebouwd te laten gelden.

De eerder weergegeven bandbreedtes bieden het bestuur de mogelijkheid om gemotiveerd een lager kostenaandeel ongebouwd vast te stellen dan 20%. Als het bestuur de volgende aandelen zou vaststellen:

Ingezetenenaandeel	35%
Aandeel gebouwd	48%
Aandeel ongebouwd	17%

zouden de tarieven het volgende beeld geven:

	Huidig	Gebiedsmodel	Verandering
Ingezetenen	86,42	85,30	0,99
Gebouwd	0,04586%	0,04307%	0,94
Overig ongebouwd	78,64	91,95	1,17
Wegen	314,58	183,89	0,58
Natuur	1,74	27,58	15,85

Er is nog steeds sprake van een stijging van het tarief overig ongebouwd, maar deze is nu beperkter.

B.2.3 Gevolgen voor de lastendruk van de watersysteem- en de zuiveringsheffing

Ook het nieuwe tarief van de zuiveringsheffing is nodig om een integraal beeld te kunnen schetsen van de ontwikkeling van de lastendruk voor verschillende betalende categorieën. Voor Waterschap Middenstromen leiden de voorstellen van het Uniebestuur er toe dat het tarief van de zuiveringsheffing stijgt van € 55,00 naar € 62,50.

Met dit tarief en de in de laatste tabel van de vorige paragraaf weergegeven tarieven van de watersysteemheffing kan de totale lastendruk voor huishoudens en bedrijven worden berekend. Dit levert het volgende resultaat op:

Lastendruk watersysteem- en zuiveringsheffing Waterschap Middenstromen

	Betaalt nu	Betaalt straks	Verandering betaling
Eenpersoonshuishouden, huurwoning	141	148	1,05
Tweepersoonshuishouden, huurwoning	251	210	0,84
Vierpersoonshuishouden, huurwoning	251	335	1,33
Eenpersoonshuishouden, koopwoning	233	234	1,00
Tweepersoonshuishouden, koopwoning	343	296	0,87
Vierpersoonshuishouden, koopwoning	343	421	1,23
Agrarisch bedrijf	3.477	4.038	1,16
Natuurterrein (1000 ha)	1.744	27.584	15,81
Wegenpakket 500 ha	156.440	91.947	0,59
Groothandel (nu 7 v.e., straks 6,3 kve)	1.486	1.427	0,96
Productiebedrijf (nu 300 v.e., straks gemiddeld 276 kve)	22.003	22.060	1,00

C. WATERSCHAP POLDERLAND

C.1 Huidige situatie

Waterschap Polderland ligt in het midden van Nederland en kenmerkt zich door met name veel landbouwgrond. De voor de watersysteemheffing van het waterschap relevante gegevens zijn de volgende.

Oppervlakte beheergebied	150.000 ha
Aantal inwoners	400.000
Opbrengst watersysteemheffing	€ 45 miljoen
Kostentoedeling	
aandeel ingezetenen	28,0%
aandeel gebouwd	50,5%
aandeel ongebouwd	21,1%
aandeel natuur	0,4%
Heffingseenheden	
Aantal huishoudens	160.000
Totale WOZ-waarde gebouwd	€ 40 miljard
Aantal ha's wegen	7.200
Aantal ha's overig ongebouwd	100.000
Aantal ha's natuur	25.000
Tariefdifferentiatie wegen	100%
Huidige tarieven watersysteemheffing	
Ingezetenen	78,55
Gebouwd	0,05675%
overig ongebouwd	83,06
Wegen	166,12
Natuur	7,89

C.2 Situatie met voorstellen

C.2.1 De kostentoedeling

Op te leggen belastingopbrengst

De voorstellen op het gebied van de verontreinigingsheffing betekenen dat Waterschap Polderland een extra opbrengst krijgt van € 2 miljoen. Als gevolg hiervan kan de opbrengst van de watersysteemheffing worden verlaagd van € 45 miljoen naar € 43 miljoen. Dit bedrag wordt met de kostentoedeling van het Gebiedsmiddel toegedeeld aan de drie betalende categorieën. In de eerste twee technische, voorbereidende stappen van de kostentoedeling wordt het vertrekpunt van de

drie kostenaandelen bepaald. Deze aandelen fungeren in de derde stap als vertrekpunt in de bestuurlijke afweging waarin de uiteindelijke kostenaandelen tot stand komen.

Stap 1: Vertrekpunt voor het ingezetenenandaal

Waterschap Polderland heeft een inwonerdichtheid van 267 inwoners/km². Gebruikmaking van de formule $Ingezetenenandaal(\%) = 13,352 * LN(Aantal\ inwoners/km^2) - 46,902$ levert voor dit waterschap als rekenkundige waarde voor het kostenaandeel ingezetenen 28% op.

Stap 2: Gebruik BBP-benadering voor bepaling vertrekpunt kostenaandelen gebouwd en ongebouwd

Een kostenaandeel van 28% betekent dat 72% van de kosten wordt toegedeeld aan gebouwd en ongebouwd. Voor deze toedeling maakt het waterschap gebruik van de op basis van de BBP-structuur ontwikkelde methode. Het onderzoek naar het voorzieningenniveau van Waterschap Polderland levert het volgende resultaat op:

	Kosten gebouwd + ongebouwd (72% van totaal)	Kostenaandeel	
		Gebouwd	Ongebouwd
1. Primaire waterkeringen	6,3	84%	16%
2. Overige waterkeringen	0,5	84%	16%
3. Watersystemen	8,8	31%	69%
4. Baggeren	0,9	53%	47%
5a. Waterbeheersing hoofdsysteem	5,6	84%	16%
5b. Detailwaterbeheersing	0,6	11%	89%
6. Waterkwaliteitsmaatregelen	4,5	5%	95%
Totaal	27,2	51%	49%

Na de berekening van het ingezetenenandaal (28%) resteerde er voor de kostenaandelen van gebouwd en ongebouwd samen nog 72%. Toepassing van de verhouding 51%-49% gebouwd-ongebouwd op deze 72% leidt er toe dat Waterschap Polderland als vertrekpunt voor de bestuurlijke afweging uitkomt op 37% gebouwd en 35% ongebouwd. Samen met het eerder bepaalde vertrekpunt voor het kostenaandeel ingezetenen ligt er nu het volgende, eerste beeld van het resultaat van de totale kostentoedeling:

Ingezetenaandeel	28%
Aandeel gebouwd	37%
Aandeel ongebouwd	35%

Het is goed hierbij nog op te merken dat met name voor het nieuwe kostenaandeel ongebouwd geldt dat dit niet kan worden vergeleken met het huidige kostenaandeel ongebouwd. Niet alleen behoort tot de nieuwe categorie ongebouwd ook natuur, maar ook de toepassing van het profijtbeginsel met behulp van de BBP-benadering zal leiden tot een ander kostenaandeel, mede omdat hierbij rekening wordt gehouden met de diffuse lozingen vanaf onder andere wegen, natuur en agrarische percelen.

Stap 3: Het bestuur stelt de uiteindelijke kostenaandelen vast

Na het voorbereidende traject heeft het algemeen bestuur in de finale fase van de kostentoedeling de mogelijkheid om op basis van een transparante, bestuurlijke afweging de kostenaandelen van elk van de drie categorieën maximaal 15 procentpunten hoger of lager vast te stellen dan het technisch voorbereide aandeel. Dit betekent dat de afwegingsruimte voor bestuurlijk, regionaal maatwerk als volgt luidt:

Ingezetenaandeel	13% - 43%
Aandeel gebouwd	22% - 52%
Aandeel ongebouwd	20% - 50%

In zijn afweging komt het bestuur tot de volgende, definitieve kostenaandelen die het profijt van de drie categorieën naar haar oordeel evenwichtig representeren:

Ingezetenaandeel	28%
Aandeel gebouwd	43%
Aandeel ongebouwd	29%

C.2.2 Gevolgen voor de tarieven

Wat betreft de watersysteemheffing leiden de door het bestuur vastgestelde kostentoedelingspercentages, in combinatie met het besluit om de tariefdifferentiatie wegen op 100% vast te stellen, tot de tarieven die in de derde kolom zijn opgenomen:

	Huidig	Gebiedsmodel	Verandering
Ingezetenen	78,55	77,99	0,99
Gebouwd	0,05675%	0,04791	0,84
Overig ongebouwd	83,06	92,71	1,12
Wegen	166,12	185,42	1,12
Natuur	7,89	27,81	3,52

Duiding van deze cijfers:

- het tarief van de ingezetenen blijft nagenoeg gelijk. Het kostenaandeel is ook gelijk gebleven. De verlaging van de opbrengst van de watersysteemheffing a.g.v. de extra opbrengst van de verontreinigingsheffing en de toerekening van een deel van de kosten van natuur heffen elkaar nagenoeg op;
- het tarief gebouwd daalt vrij sterk, omdat het kostenaandeel lager is vastgesteld als gevolg van het hogere kostenaandeel ongebouwd;
- het tarief overig ongebouwd wordt hoger door het hogere kostenaandeel van de categorie ongebouwd. Het verlagende effect van een lagere totaalopbrengst van de watersysteemheffing en het toetreden van natuur tot deze categorie heft deze factoren niet op;
- met dezelfde achtergrond stijgt het tarief voor wegen;
- het tarief natuur stijgt als gevolg van het voorstel dat zij toetreden tot de categorie ongebouwd en het voorstel om voor deze subcategorie een tarief van 30% van het tarief van het ongebouwd te laten gelden.

C.2.3 Gevolgen voor de lastendruk van de watersysteem- en de zuiveringsheffing

Ook het nieuwe tarief van de zuiveringsheffing is nodig om een integraal beeld te kunnen schetsen van de ontwikkeling van de lastendruk voor verschillende betalende categorieën. Voor Waterschap Polderland leiden de voorstellen van het Uniebestuur voor de zuiveringsheffing er toe dat het tarief stijgt van € 60,00 naar € 68,00. Met dit tarief en de in de vorige paragraaf weergegeven tarieven van de watersysteemheffing kan de totale lastendruk voor huishoudens en bedrijven worden berekend. Dit levert het volgende resultaat op:

Lastendruk watersysteem- en zuiveringsheffing Waterschap Polderland

	Betaalt nu	Betaalt straks	Verandering betaling
Eenpersoonshuishouden, huurwoning	139	146	1,05
Tweepersoonshuishouden, huurwoning	259	214	0,83
Vierpersoonshuishouden, huurwoning	259	350	1,35
Eenpersoonshuishouden, koopwoning	252	242	0,96
Tweepersoonshuishouden, koopwoning	372	310	0,83
Vierpersoonshuishouden, koopwoning	372	446	1,20
Agrarisch bedrijf	3.729	4.104	1,10
Natuurterrein (1000 ha)	7.890	27.813	3,53
Wegenpakket 500 ha	83.057	92.712	1,12
Groothandel (nu 7 v.e., straks 6,3 kve)	1.782	1.578	0,89
Productiebedrijf (nu 300 v.e., straks gemiddeld 276 kve)	24.810	21.508	0,88